

Nyári tanyák

Régóta kutatják a közgazdászok hogyan lehet könnyen, gyorsan váljatat keresni. Mindig rájönnek, se könnyen, se gyorsan nem lehet, de előfordul, hogy csak le kell hajolni érte. Vannak olyan területeink, amelyeken semmi más nem termelhető, csak valuta.

Egyre-másra hirdetik az eladó vagy bérebe vehető tanyákat. A legtöbb mellé adáirják, hogy jószágtartásra alkalmas. A hirdetők és az utána járók legtöbbször nem tehenre, nem is disznóra gondoltak, hanem libára. Az értik ki belőle, hogy van a tanya mellett egy kis sémlyék, ötszáz vagy ezer lúd is megél rajta.

*

A hirdetések özönéből sokan arra következtetnek, hogy erősen múlik a tanya-világ. Aki viszont nem csupán hirdetésekben és mások morogtatásából ítél, hanem megnézi közelről is, olyan gondolatokba bonyolódik bele, hogy nem megszűnik, csak átalakul. Főnállása óta most éli legnagyobb változásainak korát. Merre változik? Tudva vagy tudatlanul hazai fővársárlók és külföldre kereskedők verik a változások taktusait. Lehet, hogy nem is gondolnak a tanyákra, mégis itt hallják meg leghamarabb a nórákat. És aki a városban hallja? Kapja magát, és kijön a tanyaára.

Nem egész évre, mert elszokott már tőle, vagy soha nem szokta meg. Kiköltözik tavasz végén, amikor már mindig jó az idő, és kinn marad október közepéig. A tanya történései úgy tudják, régen is így volt, csak akkor korábban indultak. A liba azonban nem szeret fájni, amíg kicsi, később keltezik tehát.

Croszáza, Szentes és Félgyháza környékén libákat leghamarabb. Domaszéken ez a munka még újdonságnak számít. Lengyel Andrásék panelja éppen úgy fölforr nyáron, mint a többi beion. Kapták magukat, tanyát béreltek. Kiköltözött az egész család. Műszaki ember a férj, ő bejár naponta dolgozni, néha haza-haza-árgik, megnézi, kelle számlát fizetni, a család többi tagja tanyán dolgozik.

— Mennyi a bérlet?

— Rózsát ültetett a gazda, azt kapáljuk, és permetezzük, ha kell. Hallani, hogy talán bánja, mert állítólag hatvanzret is elkérnek egy nyárra, de annyit mi nem mertünk volna belevágni. Pénzünk nekünk nincsen, ha lett volna, talán ki se jöttünk volna.

— Szeretnek kint lenni?

— Van ennek előnye is, hátránya is. Annyi biztos, ha október 12-én leadjuk a licit, 13-án már bent leszünk.

— Az előny nyilván a pénz.

— Számolgtunk, reménykedünk, de eddig csak a kiadás a biztos. A liba árát akkor kell kifizetnünk, amikor leadjuk, ennél fogva 105 ezer forintnak helye van, azt mi nem is látjuk. Itt azt mondják, a tollat meg is eszi a liba, amit a ténésért kapunk, azért takarmányt veszünk.

— Nem jó, ha sajnáltatják: magukat, mert úgyse hiszi el senki, hogy ráfizetésért dolgoznak.

— Nyilván, a haszon le-

beg előttünk. Amit a libáért kapunk, kilónként talán 49 forintot, az a nyereség. Nem akarom elkiabálni, de az ötszázból eddig csak hét pusztult el, máshol állítólag sokkal több. Igaz, ide rendszeresen jár az állatorvos, és nem tud olyat mondani, amit mi meg ne fogadnánk. Most tanuljuk ezt a szakmát, mi még nem merünk kísérletezni.

— Tépní se egyszerű.

— Tótkomlósról kaptuk a libákat, onnan jöttek a tőpősszonyok is, és velük márdárt a tollas is. Megy ez olajozottan, panaszunk nem lehet semmire.

*

— A munka?

— Nem kell vekker az ébresztőhöz, ötszáz liba igen hangos tud lenni. Hatkor már kinn van a legelőn, különben nem lehet elviselni. Kint a fűrattunk háromzert, hogy jó vizük legyen, kettőzert-hatszert fizetünk a legelőért. Csináltunk egy nagy fóliásátrat, kibéleltük kárpáppal, hogy nagy meleg ne legyen benne, ennyi az egész. Etetni, itatni, több gond nincsen vele. Akkor dolgoztunk legtöbbet.

Horváth Dezső

Új film

A fekete paripa

Színes, szinkronizált amerikai film. Írta: Walter Farley regénye nyomán Melissa Mathison, Jeanne Rosenberg, William D. Wittliff. Kép: Caleb Deschanel. Zene: Carmine Coppola. Rendezte: Carrol Ballard. Szereplők: Kelly Reno, Mickey Rooney, Teri Garr.

Egy mai és egy hajdani gyermekszár találkozás a filmvászonon — gondolhatta a producer — kasszasikert jelenthet. A nosztalgia hullámain lovagolók, a már öregecske férfiúként is kölykök allűröket mutogató Mickey Rooney miatt mennek el a moziba. A fiatalabbak pedig Kelley Renoért, aki ebben a filmben egyszerre Robinson Crusoe és csodaszoké. (A hajdani kereskedőknek ez a szó zengett a legszebben: kassza! Általában egy nevet is mondtak, a név a kasszir-nő volt, a bevétel viszont az övék.)

Carrol Ballard filmje Szegeden is kasszasiker lesz. Több okból. Szerepel benne egy gyönyörű paripa, pontosabban szólva nem is paripa, mert ez a szó annyit jelent: herélt ló. (Ezt csak azért bocsájtom előre, mert miután lóversenyről is szó lesz, pontatlansággal valóhatnának a túrszakértők.) És a ló a legszebb jószág. Az emberrel legjobban összerórtott, az ember szavát ért és megértő állat.

Nem olvastam Walter Farley regényét. De arra gondolok, hogy már az is ifjak és idősebbek könnyezéseiknek megoldását tűzte célul. A filmen is így van: szem nem marad szárazon. Profimunka ez. A gyerekek szinte alig kapnak levegőt. A film szinte minden percében azonosak a hozzájuk hasonló tergerzőld szemű, szeplős kislívával. A felnőttek pedig ifjúkoruk jelentős olvasmányélményeire gondolhatnak. Robinsonra például.

amikor rendbehoztuk a tanyát. Elszaporodott itt mindenféle féreg, pocokméreggel kezdük. Annyi biztos, nem üdülünk, este alig várjuk, hogy ágyba kerüljünk.

— Szeptemberben iskola. Mi lesz a gyerekekkel?

— Akkor lesz nekünk a rossz. Ők bemennek a nagymamához, mi maradunk ketten. A férjem dolgozik nappal egyedül lesznek. Ezt lesz nehéz megszokni.

*

Sokan vállalják mégis a nyári tanyaiságot. Aki viszont nem vállalja, legtöbbször irigyli őket. Ott a nagy pénz, csak ki kell nyúlni érte. Van erre feleletük a kintieknek is: aki irigyli, csinálja.

Ha apróra összeszámolunk mindent, oda lyukadunk ki, ennél egyszerűbben lefőljel a retek hozhat valutát. Azt hiszem, érdemes lenne tanulmányozni magát a hályázatot, mert a példa másutt is kamatozhatna. A mottó az lehet, hogy mindent kéz alá kell adni, a termelőnek, hogy a lehető legtöbb libát nevelhesse föl.

Horváth Dezső

A színház vonzásában

Sorok Varga Mátyás kiállításáról

Amikor 1930-ban rákerült a pecsét Varga Mátyás díszleptervező-növendék diplomájára, már tudta, hogy első útja Szegedre vezet. Szezenkátanára, az építészből lett színház, pedagógus, majd szegedi direktor, Kürti György hívta magával a pályakezdő díszleptervezőt, s dopta be a szakma és a művészet mélyvízibe. Varga Mátyás hamar megtanult úszni, s kezdőből gyorsan élversenyző, mester, majd a hivatás és szakma doyenje lett. Kétéves intermezzo — katonaság és főiskolai grafikai stúdium — után az ország első színháza, a budapesti Nemzeti Színház szerződtette 1935-ben. Attól kezdve több mint négy évtizeden át, egész nyugdíjazásáig díszletek szavait álmodta és rajzolta meg ott. 1936-ban hívták a Szegedi Szabadtéri Játékok vezető szcenikusának, már az első évben három darabhoz készített színpadképet. A János vitézhez, a Bizánchoz és Az ember tragédiájához. A következő három évben, egészen a Játékok „első felvonásának” végéig nyarat Szegeden töltötte. A felújítás bőcsőringatói között is ott találjuk — 1959-ben a Hunyadi László nyitódarab díszleteit ő készíti, s azóta is — egy év kivételével — mindig kapott munkát Szegeden. Az utóbbi két évben a Szegedi Nemzeti Színház legfoglalkoztatottabb tervezőművésze, a Tosca, a Nabucco, a Nebánsvirág és több más látványos díszlet készítője. Ezek után bizonyára nem véletlen, hogy az idén Kiváló Művész címmel elismert Varga Mátyás a szegedi Ifjúsági Házban rendezte meg pályájának keresztmetszet-kiállítását, az

ünnepi hetek egyik leglátványosabb és leggazdagabb tárlatát.

Varga Mátyás elsősorban és mindenekelőtt a színház varázsában él. A magyar színpad művésze több mint száz díszleptervet mutatja be, ezek alkotják a páratlanul gazdag életpályá gerincét. Mi jellemző ezekre a gyakran képértékű tervek-re? Elsőként a nézőcentrikusság: mintha állandóan a nézőtér különböző székeiből szemlélné az előadást, úgy készíti terveit. Mindig a tér alaprajzából, arányai-ból indítja elképzeléseit, szinte építészként igyekszik játszótérrel formálni. Mestertelenségi tudása, óriási tapasztalata segíti, hogy úgy tudjon alkalmazkodni egy-egy mű mondanivalójához, tartalmához és a rendezői koncepcióhoz, hogy a stülösök számtalan variációja, a rendezői felfogás sokfélesége között is mindig felismerhető sajátos kézzegye. A nemesvilágban éppúgy otthon van, mint a szecesszió burzsoáz gazdagságában, a kubizmus szűkszavú természetességében, a rokokó részletfőnomságában, a vetítések technikái lehetőségeiben, az előfüggönyök hangulatkeltő alkalmazásában, egyszóval: a vizuális élmény megtervezésének és megvalósításának művészetében. Erdemes végigkövetni a Szegedi Szabadtéri Játékok előadásaihoz készített lapjait, hisz ezek előtt a díszleptervezők szinte halljuk Carmen szenvedélyes áriáját, Dózsa és Lőrinc barát izgatott párbeszédét, az Úr hangját, Strauss muzsikáját, Petur berdalát. Nem véletlen, hogy Keresztury Dezső kezdeményezésére mintegy 800 díszleptervet vásárolta meg az

Országos Széchényi Könyvtár. Több mint fél évszázados munkássága egyúttal a magyar színház történet egy fejezete, szellemi életünk és művelődésünk pótolhatatlan dokumentuma.

Varga Mátyást sohasem elégtette ki pusztán a díszleptervezői munka. Kiállításán rézkarcokat, fa- és linóleumszettek, monotípiákat, testmennyeket és kerámiákat is bemutatott. Fölfedezés-szamba menő élmény a néző számára, amint végigkövetni az alkotói folyamat kiteljesedését egy-egy színházi megbízástól a téma több-műléjű metamorfózisáig. Vörösmarty Csongor és Tündéje 1946-os előadásának három ördögfiókája él tovább a hatalmas kerámiaplasztikában: Illyés Dózsiának élményét két kerámiaszoborban is tettenérhetjük; amikor a Mózes díszleteivel foglalkozott, a benne élő Mózes-képet agyagban is kénytelen volt megfogalmazni; Az ember tragédiájának sűrűrtényeit egy falat beborított, méhsejtszerűen összekapcsolódó fallékben is summázta; Shakespeare Szentivánéji álomjának mesealkiai új életre kelnek fallékben, kerámiaszoborban. S mindezek mellett hangulatos tájak rézlapba kerülve, portrék linóba merítve tűnő hangulatok a monotípiák virágcsokraiban. Valamennyi munka, lényegét tekintve, kapcsolódik a színház vonzásában élő szemléiséghez, hisz mindegyik élményt kíván nyújtani közérthetően, dekoratívan, harmonikusan. Evon boldog ember színes világa egy munkában kiteljesedő hatalmas életmű dokumentációja a szeptember közepén látható tárlat. **Tandi Lajos**

Felhívás a jövő évi építőtáborok szervezésére

Az Állami Ifjúsági Bizottság titkársága és a KISZ Központi Bizottság építőtáborok bizottsága tájékoztatta a vállalatokat, szervezeteket, intézményeket, hogy az 1983. évi KISZ önkéntes ifjúsági építőtáborok szervezésére és üzemeltetésére vonatkozó igényeket 1982. szeptember 15-ig nyújthatják be felügyeleti szervüköz. Az építőtábori igénybejelentéshez rendszerezett formanyomtatványok a fővárosi és megyei tanácsok ifjúsági titkárainál szerezhetőek be. Építőtáborokat jövőre csak az igénybejelentések alapján szerveznek.

P. F.

Csongrádon

Országos kubikostalálkozó Csongrádon

Augusztus 14-én, szombaton országos kubikostalálkozó rendeznek Csongrád városban. Az eseményen tizenkét Békés, Csongrád és Szolnok megyei kubikoscsapat vesz részt. Felvonulásuk, majd vetélkedőjük 15 óra körül kezdődik a Körös-toroki üdülőterületen. A találkozón azoknak a viharos embe-eknek az emléket idézik, akik egykor sok tízezer kilométer csatornát, vasúti töltést építettek Európa-szerte, és egyszerű munkaeszközeikkel, az ásóval és a talicskával döntő részt vállaltak országunk folyóinak szabályozásában. Jó két évtizede már zömmel gépek dolgoznak he-

lyettük. Egyes építkezéseken azonban még ma is nélkülözhetetlen a kubikosok munkája a terep beépíttessége és más okok miatt. A csongrádi találkozóra érkező brigádok a sok évtizeddel ezelőtti elődeik ruháiban és felszerelésével érkeznek a vetélkedő színhelyére. A többi között földkitermelésben, kubikkoszterszámok készítésében, lakóköznyó építésében, kubikosok fűzésében mérlik össze tudásukat, ügyességüket a zsűri és a várhatóan nagylétszámú közönség előtt. A legjobbak értékes jutalmakban részesülnek.

Kazinczy-jutalom a Radnóti gimnáziumnak

A Kazinczy-díj Bizottság a szegedi Radnóti Miklós Gimnázium beszédművelő körének, a helyes és szép magyartanítás nevelésben végzett példamutató munkájáért és a Magyar Rádió „Beszélni nehéz” című adás-sorozatában való eredményes részvételért Kazinczy-jutalmat adományozott. Azoknak adják át — az évnitó szép elismerő oklevél —

aláírója a Kazinczy-díj alapítója — mellett a Kazinczy-díj alapítvány V. fűggelékében foglaltak szerinti a Radnóti gimnáziumot 10 ezer forint jutalomban is részesítették. A jutalmakat a legeredményesebben dolgozó tanároknak és tanulóknak adják át — az évnitó ünnepélyen.

Utazási irodáról elnevezett újszülött

A Phoenix jugoszláv utazási irodáról nevezte el gyermekét egy angol házaspár, Peter Batson és várandós felesége, Jane a Phoenix szervezésében érkezett kétéhes údülésre Porecsbe, még júliusban. A szeptember elejére várt gyermek azonban keresztülhúta az adriai kapcsolódásban reménykedő szülők tervét, s a megérkezés utáni második napon világra jött. Az 1200 grammos koraszülöttet jelenleg is a londoni kórházban gondozzák, a szülők pedig a rendkívül nagyvonalúnak bizonyult

Inex-Adria Légitársaság által biztosított ingyenjegyekkel minden hétvégen meglátogatják. Az orvosok véleménye szerint a bébi szeptember elején hagyhatja el a kórházat. A batson házaspár a formások intézésében is sok segítséget nyújtó utazási iroda iránt hálájuk jeléül a kislív Samuel James Phoenix névre keresztelte.

Az esetről beszámoltak a londoni lapok is — és megpulai kórházban gondozzák, a szülők pedig a rendkívül nagyvonalúnak bizonyult

Új formájú szekrényesorok

Új formájú, díszleceztet szekrényesor szállítást kezdte meg a Székesfehérvári Bútorgyártó. A „Barba” fantáziánévű, műanyagfóliázott szekrény sor kétféle méretben: öt, illetve hat elemmel — lapraszerelt kivitelben készül. A korábbiaknál egyszerűbben összeszerelhető

szekrény sor — mivel a befejező összeállítás a vevő végzi el — 8 százalékkal olcsóbban árusítják.

A „Barba” lapraszerelt szekrény sor első, 300 garnitúrás szállítmányát az ország hat Dómus Áruházában, piackutatási szándékkal hozták forgalomba.

Táborozás Zánkán

Augusztus 14. és 27. között fogadják Zánkán a balatoni úttörőváros idei nyári táborozásainak utolsó — ötödik — turnusát. A programban

háromezer úttörőgárdista vesz részt; olyan pártások, akik csapataikban, a különböző szakalegységekben példamutató úttörőmunkát végeztek.